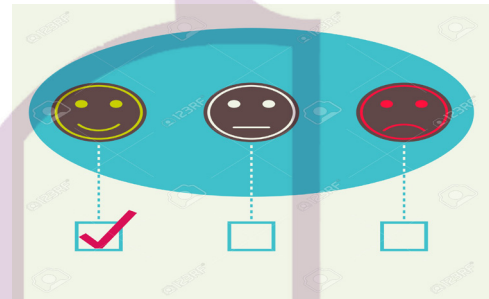

«سنجش یادگیری را بر می‌انگیزد» این جمله کلاسیک از جرج ای. میلر است که مدل هر می وی برای سنجش، آشنای متخصصان آموزش پزشکی است، موقعیت اصلی سنجش در هر نوع آموزش را به طور موجز بیان می‌کند.

بی توجهی به اهمیت سنجش به خصوص در آموزش پزشکی که در آن ملاک‌ها زیاد هستند امری غیرممکن می‌نماید. سنجش خلا موجود بین تدریس و برنامه آموزشی را پر می‌کند. آن چه که راه و روش تدریس یک استاد را مشخص می‌کند برنامه درسی است اما آن چه که به دانشجویان کمک می‌کند که چه موضوعاتی را و چگونه یاد بگیرند سنجش و نوع آن است.

اگر ارزشیابی به نحو مطلوب صورت پذیرد، برای یادگیری مؤثر دانشجویان ایجاد انگیزه می‌نماید، تعیین می‌کند که آیا اهداف یادگیری برآورده شده است یا خیر؟ از یادگیری دانشجویان حمایت می‌کند، نارسایی یادگیری دانشجویان و جنبه‌های مثبت و منفی آن را نشان می‌دهد.

ارزشیابی در یک تقسیم‌بندی کلی دو صورت دارد: ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی تراکمی.

✓ ارزشیابی تکوینی (تدریجی) آن نوع ارزشیابی است که استاد به طور مستمر در کلاس انجام می‌دهد.

✓ ارزشیابی تراکمی (کلی) عکس آن است و به هنگام امتحانات نهایی و کنکور انجام می‌گیرد.

مدلی برای سنجش

جرج ای میلر در سال ۱۹۹۰ مدلی تحت عنوان «هرم میلر» پیشنهاد کرد که صلاحیت بالینی را در چند سطح نشان می‌دهد: «دانستن»، «چگونه دانستن»، «نشان دادن» و «انجام دادن». بهتر است برای انتخاب ابزار سنجش از این الگو استفاده شود. توجه به این نکته ضروری است که انتقال صلاحیت بالینی از یک سطح به سطح دیگر مصنوعی است و دانش و صلاحیت بالینی موجودیتی کلی و غیر قابل تجزیه است.

آموزش برای رسیدن به اهداف مشخصی صورت می‌پذیرد. ارزشیابی ابزاری مناسب و اثربخش برای به فعالیت درآوردن اهداف آموزشی تلقی می‌شود که با به کارگیری آن می‌توان میزان کارایی برنامه‌ها و تحقق اهداف را سنجید و بر اساس آن برنامه را تقویت یا ترمیم نمود و یا احیاناً تغییر داد. اما ارزشیابی چیست؟ و چگونه می‌توان مدلی از ارزشیابی را ارائه نمود که کارآمد و مؤثر باشد و بتواند برآورده اهداف آموزشی و برآورده کننده میزان پیشرفت باشد؟

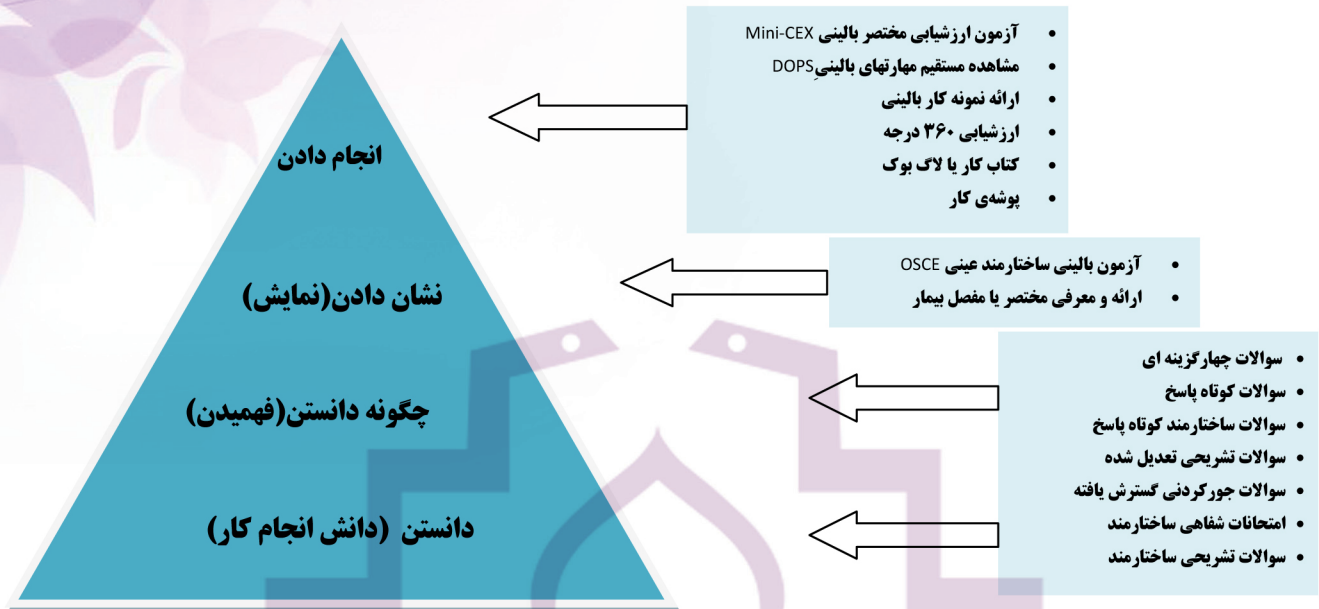
(۱) در سطح کلی، ارزشیابی را به «سنجش شایستگی» تعریف کرده‌اند.

(۲) ارزشیابی عبارت است از «فرآیند تعیین میزان تغییرات در رفتارهایی که واقعاً صورت گرفته است».

(۳) ارزشیابی پیشرفت تحصیلی عبارت است از: «فرآیندی منظم برای تعیین و تشخیص میزان پیشرفت یادگیرندگان در راه رسیدن به هدف‌های آموزشی».

آموزش بدون ارزشیابی و بازخورد، امری عقیم و ناکامیاب است. تایلر معتقد است ارزشیابی مؤثرترین وسیله یادگیری است.

شکل زیر هرم میلر و روش‌های سنجش مناسب هر سطح را به خوبی نشان می‌دهد

پیشنهادهای شورای آموزش پزشکی اروپا برای انتخاب ابزار سنجش متناسب با برآیندهای یادگیری

حیطه ارزشیابی	آزمون های مورد استفاده
مهارت‌های بالینی	آزمون بالینی ساختارمند عینی OSCE، مشاهده، کتاب کار یا لاگ بوک، آزمون‌های کتبی
فرآیندهای عملی	آزمون بالینی ساختارمند عینی، پوشه‌ی کار یا پورت‌فولیو، کتاب کار، مشاهده، آزمون‌های کتبی
مدیریت و درمان بیمار	آزمون های کتبی، آزمون بالینی ساختارمند عینی، مشاهده، پوشه کار
پیشگیری از بیماری‌ها و ارتقای سلامت	آزمون بالینی ساختارمند عینی، پوشه‌ی کار، مشاهده، آزمون‌های کتبی
مهارت‌های ارتباطی	آزمون بالینی ساختارمند عینی، مشاهده، خودارزیابی، ارزیابی توسط همتایان، پوشه‌ی کار، ارزشیابی ۳۶۰ درجه
مدیریت اطلاعات	پوشه‌ی کار، آزمون بالینی ساختارمند عینی، مشاهده، آزمون‌های کتبی
اصول مهارت‌های پایه بالینی و اجتماعی	آزمون‌های کتبی، پوشه‌ی کار، مشاهده، آزمون بالینی ساختارمند عینی
نگرش‌ها، اخلاقیات و مسئولیت‌های قانونی	مشاهده، پوشه‌ی کار، آزمون بالینی ساختارمند عینی، خودارزیابی، ارزیابی توسط همتایان، آزمون‌های کتبی
تصمیم‌گیری، استدلال بالینی، قضاوت بالینی	آزمون بالینی ساختارمند عینی، مشاهده، آزمون‌های کتبی، پوشه‌ی کار، خودارزیابی، ارزیابی توسط همتایان
قانون حرفه	مشاهده، خودارزیابی، ارزیابی توسط همتایان، پوشه‌ی کار، آزمون بالینی ساختارمند عینی، آزمون‌های کتبی
پیشرفت فردی	پوشه‌ی کار، مشاهده، خودارزیابی، ارزیابی توسط همتایان، آزمون بالینی ساختارمند عینی، آزمون‌های کتبی

(شوم وی و هاردن ۲۰۰۳؛ اپشتاین ۲۰۰۷)

هیچ روش سنجش به تنهایی نمی‌تواند همه داده‌های لازم را برای قضاوت درباره چیزهای پیچیده‌ای نظیر ارائه خدمات حرفه‌ای توسط یک پزشک فراهم کند. به همین جهت برای رسیدن به بهترین نتیجه ارزشیابی بهتر است از چند روش ارزشیابی به صورت هم‌زمان استفاده شود.

در شماره بعدی می‌خوانید:

ارزیابی بالینی

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
 مدیر مسئول: آقای دکتر کاظم قائمی
 سردبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
 مدیر اجرایی: خانم دکتر ریحانه هوشیار
 نویسنده این شماره: خانم آفاق زارعی
 ویراستار ادبی: آقای دکتر محمد اسماعیل حنفی بجد